

Posudek vedoucího rigorózní práce
Mgr. Tomáše Bayera
Pojetí právní subjektivity a deliktní způsobilosti v římském právu

---

Autor Tomáš Bayer předložil svou rigorózní práci na téma právní subjektivity a deliktní způsobilosti v římském právu, tedy na téma spadající do tematického celku práva osob. Sám pak v úvodu práce konstatuje, že „v dnešní době má každá lidská bytost právní subjektivitu“ (str. 8), nicméně cesta k tomuto pojetí byla dlouhá (viz citace díla Hurdík – Katolický: „K pojetí právnických osob“ na stejné straně). Autor v úvodu dále objasňuje hlavní zaměření své práce a vystihuje důraz, jaký klade na teoretické pojetí (nebo též definici) právní subjektivity v římskoprávní úpravě práva osob. Následuje vlastní podrobný rozbor jednotlivých aspektů římskoprávního pojetí právní subjektivity a deliktní způsobilosti. Současně autor nastiňuje i význam vytváření terminologie, a pak používání slova „*persona*“, pro teoretické rozpracování konceptu subjektivity v římském právním myšlení.

Na úvod vlastního textu pak autor nejprve rozebírá teoretické rozměry právní subjektivity s tím, že jako podklad pro své úvahy nebere do rukou pouze čistě římskoprávní literaturu, ale též literaturu soudobé, případně recentní teorie práva. Tato úvodní pasáž obsahuje i určitou opozici proti takovému pojetí právní subjektivity, které v sobě zahrnuje i způsobilost k právním úkonům a způsobilost k protiprávnímu (deliktnímu) jednání. Podle autorova názoru nejde však o součást právní subjektivity a ani se takovou součástí v římskoprávním pojetí nejednalo (str. 10). Autor na stejné straně velmi zajímavě cituje práci J. Slunéčkové z roku 1988, která se k tématu vztahuje a velmi trefně vystihuje dobové krajně pozitivistické pojetí subjektivity jako vlastnosti udělované právním řádem (oproti iusnaturalistickému pojetí, které subjektivitu chápe jako vlastnost, přiznanou přirozeným právem jako právním řádem nadřazeným pozitivnímu právu). Autor – zdá se – nicméně zastává názor, že prvotní je pozitivní právní úprava (str. 8). V dalších pasážích tohoto širšího úvodu jsou pak relativně podrobně rozebírány jednotlivé aspekty právní subjektivity – vznik a zánik fyzické osoby.

Následuje opět velmi podrobný rozbor zkoumaného tématu, který sleduje logiku trojího statusu římského občana (*status libertatis*, *status civitatis* a *status familiae*). Autor se ve svém výkladu věnuje řadě detailů, spojených s výše uvedenými třemi statusy (např. právní postavení propuštěnců), ale nevyhýbá se ani takovým hraničním tématům, jako bylo např. právní postavení kolónů, právní postavení žen, případně koncept právnických osob v římském právu. Další téma, zpracovávané autorem se pak týká institutů poručnictví (*tutela*) a opatrovnictví (*cura*).

Tím se autor dostává ke způsobilosti k právnímu jednání (dnešní terminologií „svéprávnosti“) a jeho omezení v římském právu, případně k významu vad právního jednání. Tuto část lze chápat jako v jistém smyslu jádro předložené práce, věnované samotné způsobilosti k právům a k právnímu jednání s tím, že samostatná kapitola o deliktní způsobilosti podrobně rozebírá dílčí aspekty deliktního práva ve vztahu k postavení fyzických a právnických osob. V závěru pak autor rekapituluje své postřehy a oceňuje přínosnost použité literatury.

Práce je formálně rozdělena na tři části. Část první (str. 9 – 78) je věnována samotnému konceptu právní subjektivity a je rozdělena na osm kapitol (subjektivita, vznik fyzické osoby, zánik fyzické osoby, *status personae*, *capitis deminutio*, postavení žen, poručenství a opatrovnictví a právnické osoby). Část druhá (str. 79 – 97) se věnuje způsobilosti k právnímu jednání a je rozdělena do dvou kapitol (fyzické osoby a právnické osoby). Zde lze vytknout obsahově sice nepodstatný, nicméně nežádoucí detail – v obsahu je uvedeno vadné číslování jednotlivých podkapitol. Poslední, třetí část (str. 98 – 116) rozebírá deliktní odpovědnost a je rozdělena na deset kratších kapitol, sledujících logiku deliktního práva. Předřazen je úvod, připojen je závěr, seznam použité literatury a anglické resumé. Celkem má práce 130 číslovaných stran, z toho připadají na vlastní text práce 113 stran (bez vystráňovaného titulu, prohlášení a obsahu na začátku práce a bez seznamu literatury a anglického resumé. Jinak práce obsahuje standardní odkazy na literaturu (použita byla literatura v jazycích českém, slovenském, anglickém a německém a latinské texty v českém, případně anglickém překladu), dále pak některé dokumenty mezinárodního práva a internetové texty.

Výsledkem je pak velmi čtivě a plasticky podaný obraz pojednávané materie, kdy čtenář skutečně krok za krokem prochází světem římského pojetí právní subjektivity v obecné rovině a deliktní způsobilosti specificky. Při vytváření práce autor průběžně téma konzultoval a při zpracovávání textu projevil neobyčejnou samostatnost a tvůrčí přístup. K obsahu ani formě práce nemám výhrady.

Práce je nepochybně mimořádně kvalitní a lze ji bez váhání doporučit k obhajobě.

Při obhajobě doporučuji rozvést otázku pojetí deliktní způsobilosti u nedospělců.

V Praze, dne 30. května 2014

JUDr. David Falada